

**REDZI.
DZIRDI.
RUNĀ.**

trauksmescelejs.lv

Informatīvs materiāls

Trauksmes cēlēja aizsardzība

Valsts kanceleja sadarbībā ar Tiesu administrāciju

2026

Par trauksmes celšanu

Trauksmes celšana ir instruments, kas ļauj sabiedrības pārstāvjiem iesaistīties, lai savlaicīgi tiktu atklāti un novērsti pārkāpumi, kas var nodarīt kaitējumu sabiedrībai.

Ikviens var kļūt par trauksmes cēlēju un ziņot par pārkāpumu savā darba vidē, ja tie skar plašākas sabiedrības intereses. Trauksmi var celt par pārkāpumiem neatkarīgi no darba jomas - veselība, pārtika, vide, publiskie iepirkumi, prettiesiska amatpersonu rīcība un citas jomas.

Trauksmes cēlēja ziņojuma mērķis ir veicināt neatbilstību atklāšanu un novēršanu iestādēs, uzņēmumos, kā arī valstī un sabiedrībā kopumā.

Par tiesisko regulējumu

Latvijā normatīvais regulējums trauksmes celšanas jomā pastāv kopš 2019. gada. 2022. gada 4. februārī spēkā stājās jaunais Trauksmes celšanas likums. Šis likums tika izstrādāts, lai pārņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 23. oktobra Direktīvu (ES) 2019/1937 par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem jeb trauksmes cēlēju direktīvu.

2026. gada 1. martā stājās spēkā Trauksmes celšanas likuma grozījumi.

Trauksmes celšanas likums paredz, ka kopumā trauksmes celšanas jautājumos koordinējošā iestāde ir trauksmes cēlēju kontaktpunkts.

Trauksmes cēlēju kontaktpunkts ar 2026. gada 1. martu ir Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs.

Papildu informācija:

[Trauksmes celšanas likums](#)

[Direktīva - 2019/1937 - EN - EUR-Lex](#)

Kas var būt trauksmes cēlējs?

Trauksmes celšanas likuma 1. pantā skaidroti tādi termini kā “trauksmes cēlējs”, “informācija par pārkāpumu”, “darba pienākumu veikšana”. Skatot tos kopskatā, var izprast, kas ir trauksmes cēlējs.

Kopsavelkot, trauksmes cēlējs atbilst šādām pazīmēm:

- **Fiziskā persona**
- **Sniedz informāciju par faktisku vai iespējamu pārkāpumu**
- **Pārkāpums var kaitēt sabiedrības interesēm**
- **Informācija gūta saistībā ar darbu**
- **Informāciju uzskata par patiesu**
- **Šīs informācijas sniegšanas dēļ varētu tikt radītas nelabvēlīgas sekas**

Trauksmes cēlāju aizsardzības garantijas

Trauksmes celšanas likumā noteikts **aizliegums** trauksmes celšanas dēļ radīt nelabvēlīgas sekas trauksmes cēlējam, viņa radniekam vai saistītai personai, piemēram, kādam, kurš ir palīdzējis trauksmes celšanā.

Trauksmes celšana → ~~Represijas~~

Identitātes neizpaušana

Svarīgi, ka no brīža, kad saņemts trauksmes cēlēja ziņojums, trauksmes cēlēja identitāte netiek izpausta nepilnvarotām personām.

Trauksmes celšanas likuma 11.pantā ir ietverts regulējums trauksmes cēlēja identitātes aizsardzībai. Trauksmes cēlēja personas datiem (tostarp vārds, uzvārds un cita informācija, kas ļauj personu identificēt) un trauksmes cēlēja ziņojumam ir ar likumu noteikts ierobežotas pieejamības informācijas statuss.

Personām un institūcijām, pie kurām nonāk trauksmes cēlēja ziņojums, ir pienākums nodrošināt pienācīgu trauksmes cēlēja personas datu aizsardzību.

Tāpat nozīmīgi arī nodrošināt ziņojumā minēto personu identitātes konfidencialitāti, kamēr ziņas par pārkāpumu vēl nav pierādītas.

Citas aizsardzības garantijas

Līdztekus tam, citas aizsardzības garantijas ir vērstas uz situāciju, kad trauksmes celšanas dēļ tiek radītas nelabvēlīgas sekas, tātad, trauksmes cēlēja identitāte vai kopumā fakts, ka par kādu pārkāpumu celta trauksme, ir kļuvis zināms un vai nu pašam trauksmes cēlējam vai viņa radniekam vai saistītai personai informācijas sniegšanas dēļ radītas represijas.

Aizsardzības garantijas trauksmes cēlējam, viņa radniekiem un saistītajām personām

1. Identitātes aizsardzība
2. Aizsardzība pret trauksmes celšanas dēļ radītām nelabvēlīgām sekām
3. Valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība*
4. Atbrīvošana no tiesas izdevumu samaksas civilprocesā un valsts nodevas samaksas administratīvajā procesā tiesā
5. Pagaidu aizsardzība civilprocesā un administratīvajā procesā tiesā
6. Atbrīvošana no juridiskās atbildības
7. Atbilstīgs atlīdzinājums par zaudējumiem vai nemantisko kaitējumu**
8. Konsultācijas par savu tiesību aizsardzību

* tikai trauksmes cēlējam

** nemantiskais kaitējums agrāk - morālais kaitējums un personiskais kaitējums

Ko nozīmē nelabvēlīgās sekas? Kā tās var izpausties?

Saskaņā ar Trauksmes celšanas likumā noteikto, nelabvēlīgu seku radīšana ir tieša vai netieša darbība vai bezdarbība, kas izraisa vai var izraisīt nelabvēlīgas sekas, tostarp draudi vai mēģinājums šādas sekas radīt.

Nelabvēlīgas sekas var būt dažādas diskriminējošas vai netaisnīgas darbības. Šīs darbības var tikt veiktas pret trauksmes cēlēju, viņa radnieku vai saistīto personu.

Nelabvēlīgās sekas raksturo tas, ka to izdarīšanas cēlonis pamatā ir trauksmes celšana. Šo darbību (vai bezdarbības) nolūks kopumā ir atriekties par celto trauksmi.

Nelabvēlīgās sekas raksturo tas, ka šīs darbības tiek veiktas *pēc* trauksmes celšanas, proti, kā atriebība *pēc* trauksmes celšanas.

Nelabvēlīgas sekas var būt:

- ✚ Sodis;
- ✚ Atbrīvošana no darba;
- ✚ Pārcelšana citā darbā vai amatā;
- ✚ Mainīti darba pienākumi, darba laiks vai darba samaksa;
- ✚ Darbavietas atrašanās vietas maiņa;
- ✚ Negatīvs darba novērtējums;
- ✚ Aizskarts gods, cieņa un reputācija;
- ✚ Iespaidošana, iebiedēšana, aizskaršana vai izstumšana;
- ✚ Citas tieši vai netieši radītas sekas.

 Trauksmes celšanas likuma 13.pantā ir ietverts tipiskāko nelabvēlīgo seku uzskaitījums. Tajā pat laikā, šis uzskaitījums nav izsmeļošs.

Valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība

Kvalificēta juridiskā atbalsta saņemšanai pirmstiesas un tiesas procesā, trauksmes cēlētājam var lūgt valsts nodrošināto juridisko palīdzību.

Šī aizsardzības garantija ir pieejama tikai trauksmes cēlētājiem un nav pieejama to radniekiem vai saistītajām personām.

Tiesības uz valsts nodrošināto juridisko palīdzību personai ir tad, ja:

- tā ir pirmšķietami atzīta par trauksmes cēlētāju;
- un tai ir radušās nelabvēlīgas sekas trauksmes celšanas dēļ.

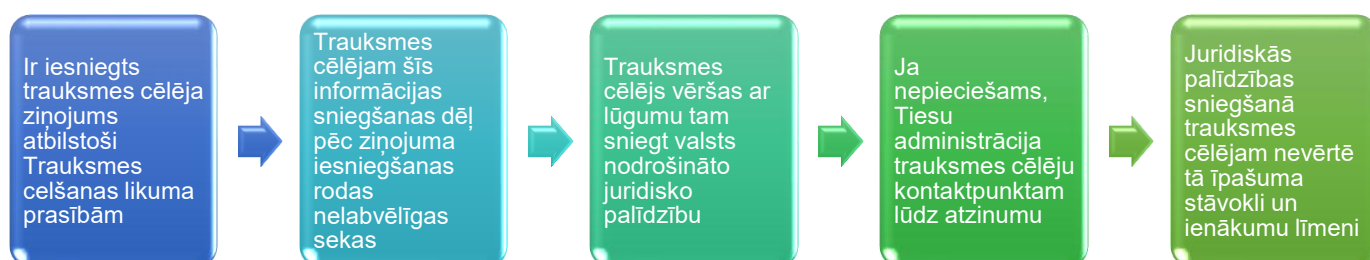
Svarīgi juridiskās palīdzības pieprasījumā aprakstīt strīda būtību un to, kādas nelabvēlīgas sekas trauksmes celšanas dēļ ir radušās, kā arī iesniegt dokumentus, kas to apliecina, tajā skaitā, kas apliecina atbilstību trauksmes cēlēja statusam.

Trauksmes cēlēja ienākumi un īpašuma stāvoklis netiek vērtēti.

Trauksmes cēlētājam ir **atbrīvots** no tiesāšanās izdevumu samaksas civilprocesā, kā arī no valsts nodevas samaksas administratīvajā procesā tiesā.

2. attēls

Priekšnosacījumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības saņemšanai

Trauksmes celšanas likums

14. pants. Valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība trauksmes cēlējam

Valsts nodrošināto juridisko palīdzību, pamatojoties uz trauksmes cēlēja iesniegtajiem dokumentiem, kā arī, ja nepieciešams, no trauksmes cēlēju kontaktpunkta saņemto atzinumu, trauksmes cēlējam pēc viņa lūguma sniedz saskaņā ar Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu, nevērtējot personas īpašuma stāvokli un ienākumu līmeni, ja pirmšķietami trauksmes celšana ir atbildusi Trauksmes celšanas likuma prasībām un tās dēļ trauksmes cēlējam radušās nelabvēlīgas sekas.

Kur vērsties, lai saņemtu valsts nodrošināto juridisko palīdzību?

Civiltiesiska rakstura strīdā vai **civillietā** (piemēram, par neizmaksātās darba algas piedziņu, par darba tiesisko attiecību pārtraukšanu, par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu u.tml.) juridiskās palīdzības saņemšanai ir **jāvēršas** ar pieprasījumu **Tiesu administrācijā**.

Administratīvajā lietā ir jāvēršas **Administratīvajā tiesā** pie **tiesneša**, kurš, ja atzīst, ka lieta ir sarežģīta, var pieņemt lēmumu par juridiskās palīdzības piešķiršanu administratīvajā lietā, ko nosūta izpildei Tiesu administrācijai, kura norīko juridiskās palīdzības sniedzēju (piemēram, persona, kura ir civildienesta attiecībās, apstrīd tai radītās nelabvēlīgas sekas (nelabvēlīgu administratīvo aktu) – disciplinārsoda piemērošanu).

Savukārt, **kriminālprocesā** ir jāvēršas pie **kriminālprocesa virzītāja** (policijas, prokuratūras vai tiesas). Procesa virzītājs pieņem lēmumu par zvērināta advokāta uzaicināšanu. Tiesu administrācija juridisko palīdzību nepiešķir, bet veic samaksu par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu kriminālprocesā.

Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības veidi

Ņemot vērā lietas kategoriju valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība var ietvert:

- juridiskās konsultācijas;
- procesuālo dokumentu sagatavošanu;
- juridiskas palīdzības sniegšanu tiesā;
- aizstāvību vai pārstāvību kriminālprocesā.

Papildu informācija

Tiesu administrācijas informācija trauksmes cēlējiem:

[Trauksmes cēlējam](#) | [Tiesu administrācija](#)

Informācija par trauksmes cēlēju aizsardzības iespējām:

[Trauksmescelejs.lv](#) | [Trauksmescelejs.lv](#)

(sadaļa "Aizsardzība")

Sazināties ar trauksmes cēlēju kontaktpunktu:

[Trauksmescelejs.lv](#) | [Trauksmescelejs.lv](#)

(sadaļa "Kontakti")

